

OBRITNIK

Političen in strokovnjašk list za obrtni stan.

„Obrtnik“ izhaja 8. dan vsacega meseca in velja celo leto s pošiljanjem na dom vred 1 gld. 50 kr. — Za pol leta 75 kr. — Za četrt leta 40 kr. Posamične številke 15 kr. — Uredništvo Preširnov trg št. 3 — Naročnina in inserati sprejemajo se v „Narodni Tiskarni“ Gospodske ulice št. 12. — Dopisi in poročila sprejemajo se v slovenskem i nemškem jeziku. — Inserati se računajo 3stopna vrsta za 1krat 4 kr. za večkrat ceneje.

Ljubljana 8. junija 1889.

Da so človeške roke izgubile nekdanjo svojo vrednost je obče znano. Nadomestujejo jih dandanes mrtvi stroji, ki izdelujejo z majhno pomočjo človeka vse potrebnosti našega življenja. Izumljenje strojev bi pa pravilno uravnano moralo človeku koristiti, mesto da mu škoduje in tlači ceno in vrednost delavnih rok. Naravna je tedaj trjatev kratkega normalnega delavnega časa in ta zahteva razširila se bode v čedalje širje kroge. Da trpi dan danes toliko človeštva vsled pomanjkanja dela, da živahno delo vedno krajši čas traja; temu ni drugega vzroka nego to, da se v kratkem času s pomočjo strojev silno velika producira in da človeštvo toliko izdelkov kolikor bi se jih lahko pri vztrajnem delu naredilo niti porabiti ne more.

V veliki trgovini nahajajo se izdelki o kojih se ne zapopade je li plačana surovina, prevažanje ali delo; tako neznatna je njih cena. In navzlic temu pritiska se še cena vedno bolj producentom, da le trgovci zamorejo tekmovati drug proti drugemu.

Producent je sedaj največji parija človeške družbe in le tisti veliki podjetniki vzdržujejo se na površju kojim je vsled velicnih kapitalskih sredstev mogoče diktovati ceno svojim izdelkom. Vsi mali producenti pa bijejo žalosten in brezuspešen boj za obstanek in od svojega truda in skrbi ne ostaje jim družega nego boro preživenje.

To je tudi vzrok, da se ljudje namesto izdelovanja poprijemljejo čedalje rajši kupčije, ker ta pri manjšem trudu še vedno daje obilneje dohodke nego izdelovanje.

Iz kupčevalskih prostorov se vmikajo čedalje bolj rokodelci; zato pa se množi po njih trgovina z mešanim blagom ali branjarija, kar je eno in isto. Kdo je v

prejšnjih časih poznal toliko število imenovanih kupčijskih podjetij, kakor jih je sedaj; ko ima že vsaka hiša svojega branjevca z moko ali s trakovi. Tudi ta nenaravnost bode nekdanj priklopela do vrhunca, a že danes nam kaže nezmožnost delavskih stanov kupovati v množini, tedaj ceneje kakor v majhnem.

Demoralizujejo se s tem mase delavskega ljudstva čedalje bolj, — in revščina postaja tem večja; ker se tudi lehkomišljenosti pri kupanji ne more lehkoma v okom priti.

Ko bi sleherni, ki želi dela ga tudi našel v toliki meri, da bi si prislužil trajno preživenje ne iskal bi si sreče po enacih potih, ki morejo prej ali slej napraviti polom; ker bode ogromnemu številu prodajalcev zmanjkalo kupovalcev. Razmere dospete so vže tako daleč, da jih more le država še urediti, a zato treba v naših parlamentih razumnih mož, ki poznajo te razmere iz lastnih skušenj.

Za take može pa v ljudskih zastopih sedaj še ni prostora. Ljudje, ki ne poznajo družega na svetu, nego strankarsko politiko, vstvarjajo socialne zakone za delavske stanove. Kedor vsaj na pol izvrši visoke šole čuti se že sposobnega za javni mandat in išče ga toliko časa, da ga dobi. Varuje ga pozneje tudi skrbno in boji se zamere, — ne na spodaj temveč navzgor, da mu ne spodleti poslanstvo! Ni tedaj čuda, da se stvari urejajo tako, kakor se denarnem mogotcem zdi; kajti v lastni žep nihče noče poseči in pri vseh reformah navali se največje breme tistemu, ki ga najtežje nosi. Tudi sedaj bode o priliki novih volitev nastal „direnđaj“ za mandate. Kandidatov in obljub bode kar deževalo in naposled ostane vse pri starem. Tudi pri volitvah velja prepoved: „Kakor se postelja postelje, tako se spi“!

Listek.

Moderna dekliska izgoja.

Času primerno zdi se nam posneti po nekem obrtniškem listu sledeče vrstice.

Če pogledamo v naše družinsko življenje z jasnim očesom, katero tudi za prijaznim smehljajem skrito solzo opazi; — vidimo skrb na pragu, in silo odtegniti se ji iz hiše na cesto, na šetališča! Iskrenega ljubezni polnega življenja v tihi družini mej sabo in za sé, nahajamo vedno redkejša.

Kje pa je sreča doma, če ne pri lastnem ognjišču? Kje jo hočemo iskati, kje najti pravo zadovoljnost? „Lastno ognjišče vredno je zlata“ bodisi še tako skromno, to načelo je veljalo nekdanj, ko so skromni ljudje z dobrim in poštenim srcem živeli jeden za družega; ko v družinsko življenje še ni zašla moderna samogoltnost, — kultus samega sebe, ki je pokončal nežne vezi družinske v korist unanjemu slepenju!

Niti ideje o emancipaciji ženstva, niti dekliske izgojevalnice, niti višje dekliske šole ne izgojajo nam

skromnih mater, ki vedo prenašati nam britkosti in matere, kojih pogled je obrnen v svet, čigar dopadajenje si iščejo, ne morejo izrežati otrok, ki bi našli srečo v lastnem delu in življenju!

Večina naših dekliskih izgojevalnic ali zavetiščev ni osnovana na taki podlagi, da bi preprečile poželenje po potratu in razkošnosti. Plemenito srce, varčnost in domačnost so lastnosti, katerih ne more vcepljati šola, marveč se te najlozje razcvitajo v domačem družinskem življenju, ki daje manj naukov, a tem več lepih izgledov. Kjer je pa družinsko življenje raz sebe, tam seveda ne preostaje hčeram boljšega nego šola; a te bi morale polagati vrednost na vse drugo, kakor na neko površno učenost, na znanje tujih jezikov in družega „nebodigatreba“ za bodoče gospodinje.

Skromnost v izgoji ne izključi lepega, vsaj je to doména ženstva! Vsaj polepševati more, kamor oči obrne — v skromni sobici napravljati more cvetlišče. Vsaka stvarica v sobi naj kaže lepo gospodinstvo! Sobe pa brez lepote, brez olepševalnih malenkosti so puščave — in v take puščave ne sliši ženska mladost! Oko privadi se reda in razuma za

Teorija in praksa.

Razmotrivanje socijalnih uprašanj je v sedanji dobi v vseh državah na dnevnem redu. Sleherna politična stranka bodi si ona, ki vlada ali pa opozicija, — poudarja svoje stališče v socijalni politiki. Temu perečemu uprašanjju ne more se izogniti nobeden faktor, ki deluje v javnem življenju. Reči pa smemo da so v teoriji, to besedo ponavljamo, — vse bodisi še tako raznovrstne stranke, — silno prijazne ljudskemu težnju. Liberalne in konservativne stranke imajo v svojih programih zapisano rešitev delavcev in obrtnikov in istina je, da, — zopet v teoriji stavijo za zboljšanje socijalnih razmer mnogokrat radikalnejša sredstva, nego jih zahtevamo sami!

Da je pa vsa prijaznost in naklonjenost z malimi častnimi izjemami le pesek v oči ogromne mase nižjega ljudstva, o tem prepričamo se prav lahko vsakokrat, kadar se ima predstaviti kak del njih socijalnega programa iz teorije v prakso, ali dejansko življenje. V teoriji pripisujejo delavcem pravico do boljšega zaslužka; če pa pomočniki napravijo štrajk v ta namen; jih nihče ne pohvali! V teoriji hočejo varovati malo obrt proti konkurenci velicega kapitala, če pa mali rokodelci dela prosijo, oddajo ga tovarnam! V teoriji sklenili so postaviti z namenom varovati pravice izučeni rokodelci v praksi pa razsojajo tako, da se navzlic vsem varstvenim postavam velikim podjetnikom dosedaj še ni skrivil jeden las!

V teoriji je zaprta pot v rokodelstvo po dokazu zmožnosti, v praksi odprla so se vrata kupčevalcem na stečaj, kakor še nikdar niso odprte bila. V teoriji se delavskim stanovom laska in za nje govori, v praksi pa čutijo čedalje večji bremena in pritisk! Kar se za nas stori n. pr. z zavarovanjem proti boleznim in nezgodam, — plačuje se izključno iz našega žepa. V ta namen občnost dosedaj pri nas ni žrtvovala niti jednega novca.

In tako je nejeđnakost mej teorijo in prakso vedno nepremenjena; in Bog nas varuj, ko bi skušali v istini zahtevati, kar se nam v programih tako ljubeznjivo ponuja. Takoj bi zvedeli, da se nam itak predobro godi, da nismo varčni ter da ne znamo vrejati si naše troške v primeri k svojim dohodkom. Zato pa ostaja vsa ljubezen do ljudstva le na papirju, ker stranke le zasé skrbijo, ker s svojim ljudoljubnim obnašanjem ne iščejo družega, nego koristi za svoje — večinoma prav osobne potrebe in namere.

Zategadelj je bilo delovanje liberalcev, ki se prištevajo največjim prijateljem ljudstva, za slednjega, toli osodepolno, da ga je spravilo na kant.

---

pravo in lepo, brez da bi vedelo kedaj, če biva v družinskih prostorih, zatorej jim ostane domače pohištvo vedno najboljša in najkoristnejša izgojevalnica!

Izgoja k skromnosti in ponižnosti je najlepša za dekleta, in umetnost z majhnimi troški pripravljati prijetno domačijo, treba je učiti.

Če se zida kedaj hiša, ki ima postati deklinška izgojevalnica, pripravi naj se sleherni učenki lastna sobica, če je tudi majhna, zadostuje. Treba le posteljo, stol in mizico, na tej razne malenkosti in delo, cvetice na oknu in opravljena je!

S tem dajalo bi se mladi gojenki veselje do kaj lastnega; skrbela bi za red in kinč v svoji sobici, dobila bi prostor, kjer bi bila doma; ne bilo bi ji treba zakrivati solz, ki v mnogih slučajih mladostnega življenja silijo iz oči!

Sedanje moderne deklinške šole imajo velike skupne spalne sobe kakor v vojašnici, in uboga mladost nima po takem trenutku, v katerem bi mogla dihati sama in zasé!

Na to okolnost opozarjati pri zgradbi novih deklinških zavodov je velike vrednosti.

V najbujših stiskah sprevidilo je ljudstvo da na tej poti ni rešitve; poprijelo se je konservativnih strank pričakovanje od njih svojo rešitev; — no obljub smo slišali mnogo; na dejanja pa še vedno čakamo! Vederemo, kaj prinese bodočnost!

Resolucije katoliškega shoda.

O rokodelskem uprašanjju.

Drugi splošnji katoliški avstrijski shod najradostneje pozdravlja zakonite naredbe, katere so se zadnja leta v Avstriji ukrenile v interesu obrtnega stanu, ter izreka svoje priznanje in hvalo vsem močem, ki so sodelovale pri postavih, namerjajočih varstvo delavcev. Isti spoznava nujno potrebo, da se natančno izvede in nadalje razširi obrtno varstveno zakonodajstvo ter pred vsem podpira težnje obrtnikov, katerim namen je nadaljni razvoj obrtnega zdruštva.

Posebno priporoča:

- da se postavnim potom popolnoma zagotovi obrtnikom po naravi pripadajoč vpliv na ustanovljanje posameznih zadrug;
- da se razširijo pravice zadrug glede privolitve v zadrugo, in sicer posebno z dovolitvijo ugovorne pravice glede pridobitve sposobnostnega dokaza in z uvedbo mojsterske preskušnje, katero bi vredile zadruge;
- da se olajša in z davčnimi razbremenjenji pospešuje skupna obrtna delavnost v območji posameznih zadrug z odstranjenjem ovir, ki so se (po § 115, odst. 2 obrtnega reda z dne 15. marca 1883) dosedaj stavile ustanovljenju združnih podjetij v namen izdelovanja in razpečavanja obrtnih izdelkov;
- da se kčnečno posamezne rokodelske zadruge mejsebojno združijo z ustanovitvijo samostojnih obrtnih zbornic, ki se prosto volijo iz zadruge, in da bodo te zbornice imele pravico do javnega zastopanja obrtnih koristij (tako, kakor pri sedaj obstoječih obrtnih in trgovinskih zbornicah).

Razven tega priporoča katoliški shod razširjenje dolžnosti glede sposobnosti dokaza na one, ki tovarniški izvršujejo kakov rokodelski obrt; odstranjenje obrtu škodljivega krošnjarstva, postavno omejitev obrtnega kaznilniškega dela, ki škoduje prostemu delu; uvedbo takega postopanja pri izmerjanju pridobnine in dohodnine, ki obrtnike zadostno brani zoper sumničevalne in neresnične ovadbe ter njihovim opravičenim tirjatvam zavaruje zadostno oziranje.

O delavskem uprašanjju.

Uvaževaje, da je rešitev delavskega uprašanja pred vsem odvisna od tega, da se odstrani pri današnji produkciji veljavno načelo neomejene konkurence, smatra drugi splošnji avstrijski katoliški shod za potrebno, da se ta neomejena konkurenca odpravi tako z mejnarodnimi pogodbami kakor v tuzemstvu z vredbo domače produkcije, in to s pomočjo varstvenih carin, pri tem pa da se ozira na opravičene koristi vseh vdelažencev.

Po mnenju katoliškega shoda je najvažnejši pogoj tega vravnjanja poklicna združna organizacija velikega obrta. Naravne naloge tej organizaciji bode:

- ustanovitev zdravega razmerja mej produkcijo in porabo;
- varstvo zoper samoprodajo produkcije s strani posameznikov;
- zabranitev neopravičene izrabe delavskih močij;
- zavarovanje, da bodo delavci imeli stalno delo, da bodo napredovali v plači in po možnosti tudi v stopnji;
- kolikor možna zabranitev ženskega dela v tovarnah;
- zavarovanje stanu primerne preskrbitve za starost in onemoglost delavcev, kakor tudi njihovih vdov in sirot.

O socijalnem vprašanju

proglasa nadalje nujno dolžnost državne uprave, da se v javnem interesu resno peča z prašanjem glede stanovanj. Posebno naj bodo delodajalci, ki imajo večje število delavcev v krajih, kjer so nezadostna ali neprilicna stanovanja, postavno zavezani, da tam napravijo primerna delavska stanovališča. Obstoječe postavne določbe o kakovosti ali rabi stanovališč naj se strogo izvršujejo in primerno spopolnijo. Za gradjenje hiš z majhnimi stanovanji naj država po možnosti dovoli olajševanja. V večjih mestih in industrijskih krajih naj se stavbišča (posebno z ozirom na napravo majhnih stanovanj) s primernimi naredbami odtegnejo stavbeni spekulaciji. Razven tega katoliški shod zasebnemu delovanju avstrijskih katoličanov priporoča podpiranje vseh onih človekoljubnih teženj, s katerimi se pridobivajo delavskim krogom zdrava stanovanja po nizki ceni in ob enem samostojnim obrtnim

delavkam (v takozvanih zavetiščih [hospicij] za delavke) zagotavlja pravno varstvo.

Poročevalec P. Kolb je zaznamoval kot najvažnejše namere delavskega zakonodajstva, ker se ne more izvesti socialno-demokratski vspeh v svojem resolucijskem predlogu nastopne točke:

1. postavna tirjatev določeni dokazov, od katerih bo v bodoče odvisna dovolitev za nova obrtna podjetja, in sicer glede nastopnih točk: a) solidnost gospodarstvene podlage in trdnost podjetja; b) postavna neomadeževanost podjetnikova in vodje podjetjev; c) da novo podjetje ne spravi z neposrednim prehodom ob kruh in delo cel del prebivalstva;

2. nadaljno skrčenje maksimalnega delavnega dne z ozirom na posamezne vrste obrtnih del;

3. razširjenje določb o maksimalnem delavnem dnevu na delavce transportnih in prometnih zavodov;

4. strožja omejitev dispense pravice upravnih oblastnih gledé maksimalnega delavnega dne;

5. sonadzorovalna pravica delavcev v izvrševanje delavsko-varstvenih postav, in sicer potom zastopnikov, voljenih iz sredine delavcev;

6. splošnja in obligatna uvedba rudarskih razsodišč;

7. popolna prepoved ponočnega dela v tovarnah za ženske in kolikor možna omejitev istega za možke delavske moči;

8. prepovedano je rabiti dninarje namestu usposobljenih pomožnih delavcev pri tovarniškem izvrševanju rokodelskih obrtov;

9. npravnostno varstvo delavcev s tem, da se kolikor moč ločita spola v tovarniških prostorih, § 132 avstrijskega kazenskega zakonika se razširi na industrijske podjetnike in njihove opravilnike;

10. postavna dolžnost podjetnikov, da v zvezi s svojimi delavce skrbé za ustanovljenje otroških zavetišč, kjer in dokler še ni prenehalo delo omoženih tovarniških delavk.

Katoliški shod pozivlje vlado, naj strogo pazi na to, da se bodo izvrševali zakoni v varstvo delavcev, posebno gledé maksimalnega delavnega dne in prepovedi „truck“-sistema (da namreč delodajalec izplačuje namestu z denarjem v živežu in to po samovoljnih cenah).

Komentar tem sklepom bodi naš članek „Teorija in praksa!“

Pravila

starostne hranilnice združene s hranilnico kranjsko se glase se v prevodu z nemških pravil:

§ 1.

S kranjsko hranilnico je združena starostna hranilnica, katerej je namen, deležnikom njenim z dodatkom k njihovim privarovanim obrestim preskrbeti podporo za starost ali za čas, ko bi delati ne mogli.

Starostno hranilnico vodi ravnateljstvo kranjske hranilnice.

§ 2.

Udeležniki starostne hranilnice postanejo oni ulagatelji kranjske hranilnice, ki so po stanu svojem tovarniški delavci, dnevni pisarji, posli, dninarji ali kaj podobnega ter stanujejo v Ljubljani ali v okolici Ljubljanske in katere vsprejme na njihovo prošnjo ravnateljstvo kranjske hranilnice v starostno hranilnico.

Kdor hoče postati deležnik, moral je spolniti 18. leto in ne sme prekoračiti 45. leta.

Gledé morebitnega dvoma, ki se tiče stanu, odloči končno veljavno ravnateljstvo kranjske hranilnice.

Občni zbor kranjskega hranilničnega društva sme vsak čas s posebnim sklepom razširiti sposobnost za vsprejem v starostno hranilnico tudi na vse osebe gori imenovanih kategorij, ki bivajo kjer si bodi na Kranjskem.

§ 3.

Da se vsprejme v starostno hranilnico mora dotičnik oddati pridevši rojstni list pismeno izjavo pristopa. Ravnateljstvo kranjske hranilnice odloči o vsprejemu najpozneje v 8 tednih in more vsprejem odloniti, ne da bi povedalo razloge.

Ravnateljstvo hranilnice kranjske ima dalje pravico, da izključi udeležnike, kedar misli, da se pri njih več ne nahajajo pogoji § 2, od daljše udeležitve pri starostni blagajnici, katero pravico jima zlasti tudi, če je udeleženeec ulogo, katero je imel v hranilnici, ko so ga vsprejeli v starostno hranilnico, popolnoma ali deloma si dal izplačati.

Izključenemu se na račun njegov stoječ znesek z nabranimi obrestmi takoj izplača.

§ 4.

Ko so koga vsprejeli v starostno hranilnico mu na koncu vsacega leta to je dné 31. decembra tretjino na njegov hranilnični račun nabranih obresti prepisejo na račun njegov pri starostni hranilnici.

§ 5.

Da se bodo udeležnikom starostne hranilnice mogli dajati dodatki, se bode od onega zneska, ki se more porabiti za dobrodelne in občokoristne krajevne namene vsaj 1000 gld. dalo vsaj starostnej hranilnici. Ali se dá morda večji znesek, bode vsako leto sklenil zbor.

§ 6.

Dodatek se bode razdelil po razmerji letnih obrestij, katere se bodo v zmyslu § 4 iz računa hranilnice prenesle na račun starostne hranilnice in se bodo sicer ti dodatki zračunili v okroglih številkah na $\frac{1}{2}$, 1, $1\frac{1}{2}$, 2, $2\frac{1}{2}$ itd. hkratni znesek obrestnih prenosov.

§ 7.

Letni dodatki ne smejo presegati šesternege zneska iz hranilnice prenesenih obresti. Znesek hranilničnega odkazila, bi se morda ne razdelil, se bode prihranil v razdeljenje prihodnje leto oziroma sledeča leta.

§ 8.

Doneski, kateri se zapišejo na račun deležnikov se obrestujejo po 4%, dokler se ne vzdigajejo oziroma odpovedó.

§ 9.

Ako doseže vsota kacega deležnika starostne hranilnice 1500 gld., neha prepisovanje obresti iz hranilnice in odkazovanje dodatka, a vender se njegov znesek obrestuje po toliko odstotkov, kolikor je navadno v kranjske hranilnici.

§ 10.

Doneski na račun deležnika starostne blagajnice, neso pred njegovim dovršenim 55. letom odpovedljivi ali izplačljivi Premijski dohodki in obresti ulog starostne hranilnice preidejo še le pri izplačanju v last deležnika.

Ko bi tedaj do tega časa se prodala ali zastavila taka terjatev, ali ko bi se sodnijsko zajela, zarubila ali komu pripoznala, zapade pravica dotičnega interesenta v prid starostne hranilnice in sme hranilnično ravnateljstvo o tem tako razpolagati, kakor se mu zdi, da bode ugodno za prvotnega uložnika. Ako pa deležnik umrje, izplača se takoj njegov znesek njegovim dedičem po naročilu, če bi tudi ne bil spolnil 55. leta.

§ 11.

V posebnih slučajih, kakor pri dolgih boleznih ali hudih nesrečah v rodbini itd. ima ravnateljstvo hranilnice kranjske pravico izplačati deležniku znesek, ki ga ima v starostnej hranilnici, popolnoma ali deloma.

§ 12.

Če se je dosegel vsprejem v starostno hranilnico s tem, da so se povedale napačne osobne razmere (torej zlasti na račun in korist druge osebe nego se je povedala), zapadejo vsi dodatki, ki jih že dala hranilnica in na račun starostne hranilnice narasle obresti v korist poslednje.

§ 13.

Udeležitev pri starostnej hranilnici neha s spolnjenim 70. letom uložiteljevim; in potem je deležniku znesek upisan na njegov račun in pri starostnej hranilnici takoj na razpolaganje.

§ 14.

Vsak deležnik starostne hranilnice dobi o zvršenih upisih upisno knjižico, katero izda starostna hranilnica za zjedinjenje s kranjsko hranilnico zastonj. V tej knjižici je zapisano ime, starost, stan in stanovanje dotičnika. Gledé formalne dokazne moči, amortizacije in obnovenja knjižice, kakor tudi gledé premene pravic in razpusta starostne hranilnice pridržavši določbe sledečega § 15 so uporabili v smislu primerno predpisi pravil kranjske hranilnice.

§ 15.

Občni zbor hranilnice kranjske ima vselej pravico premeniti pravila starostne hranilnice, da le ne škoduje že pridobljenim pravicam deležnikov, ali tudi jo je z vsem razpustiti.

V tem slučaju se morajo deležniki starostne hranilnice obvestiti z javnim razglasom in imajo potem opravičeni takoj vzdigniti zneske upisane na njihov račun. Ravno tako se lahko deležnik, ki je spolnil 70. leto ali iz kacega družega vzroka v zmislu § 3 pravil neha biti deležnik starostne hranilnice, pozve, da vzdigne tirjatev upisano na njegov račun. Če se znesek ne vzdigne v desetih letih po izdanem javnem pozivu, zapade v korist starostne blagajnice; ali pa sme po njenem razpustu z njim razpolagati v dobrodelne in občnkoristne namene hranilnično ravnateljstvo.

Domače in razne stvari.

Predsednikom kranjske c. k. kmetijske družbe izvoljen je namesto pokojnega grofa Thurna, gospod ces svetn. J. Murnik, tajnikom pa gosp. Gustav Pirc, urednik „Kmetovalca“.

Sl. mestnemu magistratu. V teku jednega leta pripetili so se trije slučajji, da so na Sv. Jakoba nabrežji osebe v Ljublanico padle. V dveh slučajjih rešila sta jih pogumna rokodelca, ki sta čez ograjo v takrat močno naraslo reko skočila; v zadnjem pa, kjer ni bilo vsled plitve vode nikake nevarnosti, in je pod vodo plavajoče dekle prav blizo kraja bilo, prišla bi bila pomoč skorej prepozno le vsled tega, ker nihče do vode ni mogel; kajti prav lahko bi se bil ubil na kamenju, kdor bi čez visoko nabrežje v Ljublanico skočil. Nekateri pravijo, da imamo premalo straže — mi to sicer pripoznamo, a enacih nesrečnih slučajev straža ne more preprečiti, rešitelji, ki svoje življenje zastavijo pa tudi pri stražnikih niso toliko pogosti, da bi se mogli izključno na nje zanašati. Mi menimo, da bi bilo prav dobro, če bi sl. magistrat dal zabiti v par krajih na dolgem kamenitem nabrežju železne okove, po katerih bi bilo moč rešiteljem do vode priti, ali si pa tudi iz vode pomagati, bodisi uže velika ali majhna. Brez ugovora je velik nedostatek, da v daljavi nad 200 korakov v sredi mesta k vodi ni nobenega dohoda!

Telovadno društvo „Sokol“ prosilo je mesto za nekaj prostora v zgradbo svoje telovadnice. Mestni zbor je to prošnjo odklonil. Ker mi naše mestne očete vže po mnogih podobnih učinkih poznamo tudi v tem slučaju nismo boljšega pričakovali, a odobravati ne moremo tacega čudnega postopanja.

Po našem mnenju je telovadnica v vsakem mestu ravno tako potrebna kakor kopališče, in dolžnost mestnih očetov bi bila pospeševati zgradbo take telovadnice, ki bi — po pogojih, katere bi bil mestni zbor lahko stavil; postala vsaj deloma javna in pristopna slehernemu, ki se želi, in komur je potreba telovaditi, in ravno prostor pod Tivolijem je zato najpripravnejši. Vsak razumnik pripoznal bode, da se ta zadeva spoji z javnim interesom mesta, misliti si moremo tedaj, da le ime društva plaši nekatere „narodne“ mestne očete. Sreča je, da nimajo v rokah kranjske hranilnice; oni bi slovenska društva gotovo še manj podpirali nego to delajo Nemci!

Odbor bolnišne blagajne mojstrov je v svoji seji dne 5. maja sklenil najeti osebo, ki bode pobirala zaostale doneske udov, pri onih, kateri jih sami blagajničarju ne upošljejo.

Obrtniško pomočno društvo imelo je svoj občni letni zbor. Privolili in predlagali so obrtniki tudi nekaj podpor raznim društvom. Da na obrtniško bolnišno blagajno nihče niti mislil ni, je samo o sebi umevno. Kaj ne, slovenski obrtniki — „mi smo mi!“

Mlekarska zadruga v Ljublanici prišla je na kant. Družega tudi ni bilo pričakovati, ker je bila 1. nepotrebna in 2. ker se gospodarstvo v istini vse drugače razvija, kakor so mu ustanovniki odkazali na papirju. Tudi nekdanje zadruge delavcev so prenehale, a podjetje samo na sebi se pri nas niti v jednem slučaju ni uničilo, marveč je le prešlo v roke posamnikov, menda zato, ker neki domači pregovor veli: „v kompaniji pes crka,“ kar se je tudi pri mlekarski zadrugi pokazalo.

Krošnjarstvo z blagom se tudi pri nas vedno bolj širi. Židi lazijo celo po uradih, da oddajo ničvredno blago za dober denar. Kdor hoče slabega blaga za malo denarja kupiti, zahteva naj ga pri domačih kupčevalcih, vsaj Židovi tudi pri njih kupujejo — gotov bode vsaj, da ga ne bode preplačal! Kako je vendar mogoče verjeti, da bode potujoči Žid blago ceneje prodajal, nego solidne stalne firme!!

Državni zbor je sklenil postaviti v omejenje kupčije na obroke, kar je popolnoma prav.

Pravila starostne hranilnice za delavce pri tukajšnji hranilnici katere danes priobčimo so dobile potrjenje.

Važna postava o starostnem zavarovanju delavcev na Nemškem je konečno, to je, v tretjem branju sprejeta bila s 185 proti 165 glasovi. Za postavlo glasovala je tudi polovica udov katoliškega centra. Navzlic temu ta postavla našemu „Slovencu“ tako malo ugaja, da je objavil vse glasove različnih strank, ki so se oglasili proti postavli, a niti jednega za postavlo, ter na posled pravi, da je Windhorst rekel, da je vsakdo socialni demokrat, ki je za to postavlo. Po tem takem je tedaj Bismarck „Obersocialdemokrat“. Tako enostranskega stališča, kakor ga kaže „Slovenec“ v principijelno tako važni stvari, mi ne razumemo. Se li morebiti bojiste, da bi se v Avstriji to ne posnemalo?

Mi to želimo, in ko bi si Vi pri negotovim pri-služku morali, kakor delavci služiti vsakdanji kruh, brez da bi Vas čakala najmanjša pokojnina, zagotovimo Vas, da bi si zavarovanja za starost isto tako želeli. Če se socialni demokrati s tem ne strinjajo, nas to ne moti, čudimo se, da to moti Windhorsta in — Vas, tako da trobite v jeden rog!

Zdravniki bojijo se, da ne bi po novi postavli o bolnišnih blagajnah trpeli škode. Na Dunaju imel je oddelek zveze avstrijskih zdravnikov o tem razgovor ter je sklenil, da naj zdravniki ne sprejmejo ponudeb za pavšalno odškodnino, tirja naj se za Dunaj za vizito po 70 kr., za ordinacijo po 40 kr., za ponočno vizito po 2 gld., za pomoč pri porodih 5 do 15 gld., poluletno odpoved in da se zavežejo s častno besedo, da nihče ne sprejme nižje ponudbe. Kadar se bolnišne blagajne pri nas oživijo, nastopilo bode v razgovor tudi to uprašanje.

K poglavju o rokodelskih pravicah. Praška trg. zbornica se je načelno izrekla, da smejo trgovci, ki gotove izdelke prodajajo, tiste tudi popravljati, če delo le oddajo obrtnikom — brez da bi zato potrebovali kako posebno obrtno pravico. Kakor se vidi, ta zbornica izvrstno zastopa interese — kupčevalcev!

Udeležba zadrug in občin pri podpisu prošnje na presv. cesarja je naslednja.

Prošnjo podpisalo je 1 2 6 9 z a d r u g i n s i c e r :	
na Nižje Avstrijskem 128	na Solnograškem . . . 32
„ Češkem 492	„ Štajerskem 32
„ Moravskem 143	„ Tirolskem 46
„ Šlezijskem 54	„ Predarberškem 8
„ Gališkem 103	„ Koroškem 28
„ Bukovinskem 13	„ Kranjskem . . . . . —
„ Gornje Avstrijskem 239	

Poleg teh podpisalo je to prošnjo tudi 2 2 7 1 o b č i n in s i c e r :

na Nižje Avstrijskem 358	na Solnograškem . . . 123
„ Češkem 592	„ Štajerskem 91
„ Moravskem 242	„ Tirolskem 92
„ Šlezijskem 97	„ Predarberškem 4
„ Gališkem 91	„ Koroškem 102
„ Bukovinskem 10	„ Kranjskem 1
„ Gornje Avstrijskem 440	

Naši stanovski zavednosti ne treba menda očitnejšega komentara. Žalostno!

Naznanila in premembe obrtnij v Ljublanici.

(Po uradnem zapisniku).

Od 1. aprila do 30. maja 1889.

Rokodelske obrtije.

Jakob Leskovec, Sv. Florijana ulice 32; pek.
Anton Firm, Kapiteljske ulice 13; mizar.
Janez Lah, Špitalske ulice 9; čevljar.
Ludvig Černe, Gledališke ulice 3; zlatar.
Franc Sabedelo, Sv. Petra cesta 52; kolar.
Janez Zajc, Poljanska cesta 25; krojač.
Franc Sidar, Stari trg 9; krojač.

Proste obrtije.

Franja Belc, Rožne ulice št 27; sejmarija s podobami in z molitvenimi knjižicami.
Urša Ambrožič, Sv. Petra cesta 48; prodaja ovočja.
Urša Oblak, Stari trg 26; prodaja drobnega blaga.
Franc Zabukovec, Cesta v mestni Log, branjarija.
Jožefa Skubic, Reber 4; sejmarija s podobami in molitvenimi knjižicami.
Marija Pavlin, Sv. Petra cesta 62; kramarija.
Janez Goliaš, Sv. Petra predm. 66; špecerija.
Jurij Jankovič, Kolodvorske ulice 27; prevažanje blaga.
Josip Papler, Streliške ulice 18; prodaja cepljenih drv.